

studies

in textiel

Kunst en textiel

Het project *Suits*: Documentatie en opslag van vijf maatpakken van Alex Farrar

Textielrestauratoren worden onderdeel van het kunstwerk

Marijke de Bruijne en Sjoukje Telleman

Suits is een conceptueel kunstwerk samengesteld uit zowel immateriële als materiële componenten. De eindpresentatie van het project in de vorm van een installatie op *RijksacademieOPEN 2016* bestond niet alleen uit de maatpakken die Farrar droeg, maar omvatte het hele overkoepelende traject en weerspiegelde zijn ontwikkeling als kunstenaar in de eerste tien jaar van zijn professie. Het kunstwerk is zowel performance als een documentaire weerslag, waarbij archivering, film en installatie als middelen worden ingezet. De textielrestauratoren in opleiding beschreven, documenteerden en archiveerden de maatpakken. Hun werk werd geheel vastgelegd op film en maakte onderdeel uit van de installatie bij de Rijksacademie. Hiermee werd het werk van de restaurator onderdeel van de performance.

Ontstaan van het project *Suits*

De kunstenaar Alex Farrar (Leeds 1986) studeerde aan de kunstacademie in Leeds, het *Leeds College of Art* in Groot-Brittannië. Daarna behaalde hij zijn bachelor in Fine Arts aan de *Leeds Metropolitan University*. Farrar maakt divers werk waarbij ideeën over alledaagse objecten vaak de aanleiding vormen.

Tijdens zijn studie aan de kunstacademie raakte Alex Farrar betrokken bij het ontwerpen van een trap voor de school. Hiervoor moest hij aan tafel met onder andere architecten en beslissingsmakers. Hij voelde zich een beetje onzeker als jonge student tussen deze professionals en kwam op het idee een uniform te maken om, zoals hij het noemde, 'to blend in'. Hij hoopte tussen de professionals in Leeds serieuzer over te komen als hij een echt maatpak zou dragen.¹ Daarom besloot hij zelf een kostuum te maken. Niet gehinderd door enige kennis van zaken omtrent het maken van een kostuum begon hij aan zijn eerste pak.

De kostuums

Het eerste pak maakte Alex Farrar begin 2007. Hiervoor kocht hij dikke grijs gemêleerde wollen stof op de *indoor market* van Leeds. Hij haalde een jasje van het Engelse merk *Burton* dat hij ooit eens gekocht had uit elkaar en maakte daar een patroon van. Hetzelfde deed hij met een broek die hij al had. In zijn woonkamer in Leeds, die hij deelde met andere studenten, zette hij het kostuum zo goed als hij kon in twee weken in elkaar.² Hij maakte een jasje met reverskraag en splitten en een pantalon met tailleband en persvouden. Hij zette het pak grotendeels handmatig met grove naaisteken in elkaar, alleen voor de rechte naden maakte hij gebruik van de naaimachine.

Alex Farrar droeg het pak gedurende ruim twee jaar naar alle officiële gelegenheden waar hij in de hoedanigheid van kunstenaar verscheen, zoals openingen, vernissages, presentaties en vergaderingen (afb. 1). Het doel hiervan was om professioneler en betrouwbaarder over te komen, in zijn eigen woorden: '[...] making the "Suit" was a way of adopting the role of an already professional artist, to make people I met feel more comfortable perhaps, or even more, trust me more.'³ Het kostuum gaf hem het gevoel een professional te zijn zodat hij zich van andere studenten kon onderscheiden.

Volgens Laura van Grinsven, die de tekst schreef over het project in *The 'Suits' archived*, een boekje dat Farrar uitgaf bij de presentatie van het project op de *RijksacademieOPEN 2016*, is het pak echter niet enkel een expressie van individualiteit. Zij interpreteert het project tevens als de materialisatie van de vervulling van de wens om een succesvolle kunstenaar te zijn. Het stelde hem in staat zich te identificeren met het *image* van de kunstenaar, *the fusion of the image with reality*.⁴ Farrar was tenslotte nog geen professional op dat moment, maar deed zich voor als kunstenaar, iets waar hij zich terdege bewust van was. In feite was hij een *imaginary artist*.⁵

Deze tegenstelling is ook te zien in het pak zelf. Hoewel het kostuum een serieus en professioneel *image* moest uitdragen, was het tegelijkertijd als kledingstuk een ramp, een '*disaster*' in Farrar's woorden.⁶ Het kostuum was amateuristisch gemaakt en de constructie was verre van volmaakt. Het pak was niet gevoerd, de broek was te kort, de naden

1 Alex Farrar in zelf-gemaakt maatpak.
2 De modeontwerper Paul Smith keurt de eerste 'suit'. Beide foto's: <http://aaaefflrrrx.eu/projects/suit-archive/#All> (bezocht d.d. 14 april 2017).

waren niet afgewerkt, de stof was niet te strijken en het jasje zat scheef.⁷ Het kostuum was zichtbaar onvolmaakt en daar werd de kunstenaar op aangesproken (afb. 2).

Na het pak twee jaar gedragen en gerepareerd te hebben, was het volledig versleten. De onafgewerkte naden begonnen gaten te vertonen, handmatige stiksels lieten los, evenals de schoudevullingen en de vlieseline aan de binnenzijde en het pak zat vol vlekken.

In 2009 eindigde de studie van Farrar in Leeds. Voor deze nieuwe stap in zijn carrière besloot hij het oorspronkelijke kostuum te vervangen door een nieuw. Ditmaal maakte hij het pak van dure Italiaanse stof, gekocht in de textielstad Biella in Italië. Na dit pak volgden er meer. In totaal maakte Alex in tien jaar tijd vijf kostuums en elk pak werd weer net iets beter dan het vorige, door de opgedane ervaring, door goed te kijken hoe andere maatpakken in elkaar zitten en door tips van anderen. Bij elk nieuw kostuum werd hij dan ook minder vaak aangesproken op de amateuristische kwaliteit van het gedragen maatpak.⁸

Het vijfde en laatste pak werd gemaakt in januari 2014, toen Farrar in Amsterdam woonde. De dikke donkerblauwe wollen stof is van *West Einde Kleermakers* in Amsterdam. Ditmaal is het pak grotendeels met de naaimachine gemaakt en heeft het een veel verfijndere afwerking dan het eerste. Het colbert is volledig en de broek tot kniehoogte gevoerd met lichtblauwe satijn waardoor het pak beter ondersteund wordt. Het colbert is langer en breder dan het vorige en voorzien van dubbele paspelzakken die gevoerd zijn met veelkleurig bedrukte katoen van de Londense firma *Liberty*. De pantalon heeft de juiste lengte, 10 cm langer dan de broek van het eerste pak.

Voor alle pakken maakte Farrar gebruik van hetzelfde basispatroon, maar daarbinnen varieerde hij met bijvoorbeeld de hoeveelheid knopen en zakken en met de plaatsing van het split in het colbert.

Gedurende het project veranderde het werk van Farrar zoals hij zelf, zijn leven en zijn omgeving veranderden. Net zoals elk maatpak beter werd door de ervaring die hij opdeed, zo ook groeide Alex als kunstenaar. De ontwikkeling van zijn kostuums houdt gelijke tred met zijn ontwikkeling als steeds meer zelfverzekerde en professionele kunstenaar. De kostuums weerspiegelen het proces van de 'kunstenaar in wording' waarbij elk pak een nieuwe stap in de carrière van Farrar van student tot kunstenaar representeert.

Al tijdens het dragen van zijn derde pak liet Farrar zijn gedachten gaan over het moment waarop het project afgerond zou moeten worden. Het project zou pas moeten eindigen als het 'onzichtbaar' werd, met andere woorden als het pak zo goed gemaakt was dat hij er uiteindelijk helemaal niet meer op aangesproken zou worden, '[...] when the "Suit" becomes a well-made suit, when its ambitions match its reality.'⁹

Archief

Het project *Suits* omvat niet alleen de kostuums of het maken en dragen ervan, maar ook andere onderdelen. Zo bewaarde Farrar in de zakken van elk pak de documenten van openingen van tentoonstellingen, persberichten, uitnodigingen en andere kunstevene-

3a, b Het boek *The 'Suit'*, Alex Farrar 2014.

menten waar hij het pak droeg. De kostuums werden zo een wandelend archief van de eerste tien jaar van zijn werkzame bestaan als kunstenaar.

In 2014 maakte hij het boek *The 'Suit'* (afb. 3a, b). Net als de kostuums zelf is het boek een archief, de neerslag van de jaren dat hij als kunstenaar de pakken droeg. Hij won hiermee de prijs voor *The Best Dutch Book Designs 2014*, van de *Stichting De Best Verzorgde Boeken* in Amsterdam.¹⁰ Het boek is met de hand gebonden en gedrukt in blauw en zwart in riso-techniek.¹¹ Net als de pakken die Alex Farrar maakte is het boek niet perfect, 'rafelig' zoals de jury van de *Stichting De Best Verzorgde Boeken* het noemde. Juist de onvolkomenheden charmeerden de jury.

De afgedragen kostuums werden verschillende malen gepresenteerd als kunstobjecten, ingelijst opgehangen aan de wand (afb. 4).

Textielrestauratoren worden onderdeel van het kunstwerk

Begin 2016 bezat Farrar vier gedragen maatpakken, een 'toile' (een testmodel van naturelkleurige katoen) en een vijfde en laatste pak was in de maak. Dit laatste pak vertegenwoordigt tevens het einde van het project *Suits*, waarmee wordt geïmpliceerd dat Farrar zijn transitie van student tot professioneel kunstenaar heeft voltooid. Hij heeft de pakken niet langer nodig om een professionele uitstraling te ondersteunen, hij *is* een professional.

Ter afsluiting wilde Farrar de pakken archiveren en opslaan. Hiervoor schakelde hij de auteurs in, textielrestauratoren in opleiding aan de Universiteit van Amsterdam. Net als de kunstenaar zijn de textielrestauratoren ook aan het einde van hun ontwikkeling van student naar professional.

Onderdeel van de opleiding tot textielrestaurator is het documenteren en correct opbergen van textilia. Goede opslag is cruciaal om objecten veilig te stellen voor de toekomst. Elk pak, bestaande uit een colbert en een pantalon, kreeg een inventarisnummer en werd bekeken, beschreven en gefotografeerd. Van elk kostuum is een conditieverslag gemaakt (afb. 5). Hierin staan de gegevens die het object beschrijven, zoals afmetingen, datering, materiaal en constructie. Daarnaast is een conditiebepaling gemaakt aan de hand van criteria als vuil, schade, degradatie en materiaalverlies. Er zijn geen conserverings- of restauratiehandelingen uitgevoerd.

4 Presentatie van een van de maatpakken van Alex Farrar, op de tentoonstelling *Self-Titled*, Annet Gelink Gallery, 2011. Foto: Jack Cawood.

5 Onderzoeken, beschrijven en documenteren van het eerste maatpak van Alex Farrar. Foto: film-still Alex Farrar.

6a en b Archivering van een van de kostuums in een kostuumdoos. Foto's: Stéphanie Dondelinger.

7 Aanbrengen van fiberfill omwikkeld met vloeipapier ter ondersteuning van de broekspijp.
Foto: film-still Alex Farrar.

8 Filmopstelling in het textielatelier van de Universiteit van Amsterdam. Foto: auteurs.

Vervolgens zijn de pakken klaargemaakt voor opslag. Er werd voor gekozen om de pakken niet hangend maar vlak te bewaren om spanningen, veroorzaakt door het eigen gewicht, te voorkomen. De objecten zijn opgeslagen in gesloten museumdozen van zuurvrij karton. Zo worden ze beschermd tegen licht en stof. De dozen dienen tevens als buffer tegen schommelingen in de temperatuur en luchtvochtigheid. Elk pak is in zijn geheel opgeborgen in een enkele doos. Om te voorkomen dat de pantalon en het colbert direct op elkaar liggen, werd een verdieping in de doos aangebracht (afb. 6a, b). Om scherpe vouwen te voorkomen zijn de objecten ondersteund met fiberfill, omwikkeld met vloeipapier (afb. 7). Het hele proces van documenteren en verpakken werd door Alex Farrar vastgelegd op film (afb. 8).

Net als bij de rest van het project *Suits* gaat het ook bij het documenteren en archiveren van de pakken niet uitsluitend om de materiële aspecten. Het beschrijven en fotograferen van de objecten geeft niet alleen inzicht in zaken als materiaal, kleur en weefsel. De bestudering van de kostuums levert veel immateriële informatie op over de geschiedenis en het gebruik van de pakken, die samen een heel verhaal kunnen vertellen: de naden en afwerking laten zien dat de pakken door een amateur zijn gemaakt; draagsporen en reparaties laten zien hoe intensief een kostuum werd gebruikt; de opeenvolgende maatpakken laten een duidelijke ontwikkeling in naaivaardigheid zien; sommige kostuums vertonen sporen van inlijsting; de in de zakken aangetroffen documenten vertellen iets over waar en wanneer de pakken gedragen werden. De kostuums onthullen hints uit het verleden.

Presentatie van het project 'Suits'

Op de tentoonstelling *RijksacademieOPEN 2016* in Amsterdam presenteerde Alex Farrar het eindresultaat van het project *Suits*. De installatie bestond uit verschillende onderdelen. De kostuums zelf zijn niet meer zichtbaar, er zijn nog slechts de vijf dozen te zien waarin ze werden opgeborgen door de textielrestauratoren (afb. 9). Daarnaast maakte Farrar betonnen afgietsels van andere door hem gedragen broeken en jasjes (afb. 10). Deze werden als losse vormen vrij in de ruimte gepresenteerd. Bij de presentatie gaf Farrar ook het boek *The 'Suits' archived* uit. De conditierapporten die de restauratoren maakten van de vijf kostuums, werden integraal opgenomen in deze uitgave. Bovendien werd het 105 minuten durende filmmateriaal getoond, waarop te zien is hoe de textielrestauratoren de kostuums opbergen. Omdat gedurende de filmopnamen ook geluid werd opgenomen, is tevens de professionele dialoog tussen de restauratoren voortdurend te volgen. Hiermee werd het werk van textielrestauratoren onderdeel van het kunstwerk, een kunstwerk waar niet de pakken centraal staan, maar het afsluiten van de periode waarin ze werden gedragen. 'Voorbije tijd, zorgvuldig gearchiveerd', zoals het Museumtijdschrift schreef.

9 Presentatie *RijksacademieOPEN 2016*, november 2016. Op de voorgrond de betonnen afgietsels, rechts achter de vijf archiefdozen met de kostuums. Foto: Sonia Mangiapane.

10 Presentatie *RijksacademieOPEN 2016*, november 2016. Op de voorgrond de betonnen afgietsels, links de vijf archiefdozen met de kostuums en rechts de film van de archivering. Foto: Sonia Mangiapane.

Dank

Alex Farrar, kunstenaar.

Emmy de Groot, docente textielrestauratie en conservering aan de Universiteit van Amsterdam.

Universiteit van Amsterdam, opleiding Conservering en Restauratie, voor het bieden van de gelegenheid om aan dit project mee te werken en het ter beschikking stellen van het textielatelier van het Ateliergebouw.

Bronnen

Farrar, A., *the 'Suit'*, 7.45 Books: Amsterdam, 2014.

Farrar, A., *The 'suits' archived*, 7.45 Books: Amsterdam, 2016.

Website Alex Farrar: aaaeffrrrx.eu/ (bezoekt 14 april 2017).

Website *Museumtijdschrift*, <https://museumtijdschrift.nl/getekende-lichamen-en-verloren-tijd/> (bezoekt 14 april 2017).

Website *Temporary Stedelijk* (6), 2012, temporarystedelijk.com (bezoekt 14 april 2017).

Website *Crap is Good*, <http://crapisgood.com/alex-farrar/> (bezoekt 14 april 2017).

Website *De Best Verzorgde Boeken*, https://www.bestverzorgdeboeken.nl/nl/current/selectie/?book_id=575&edition_id=14 (bezoekt 14 april 2017).

Noten

1 Temporary Stedelijk (6), Amsterdam 2012, temporarystedelijk.com.

2 Alex Farrar, *The 'Suit'* (Amsterdam 2014).

3 Ibidem, 37.

4 Alex Farrar, *The 'suits' archived* (Amsterdam 2016) 2.

5 Ibidem, 2-4.

6 Alex Farrar, *The 'Suit'*, 38.

7 Alex Farrar, *The 'suits' archived*, 2.

8 Ibidem, 3-4.

9 Alex Farrar, *The 'Suit'*, 156.

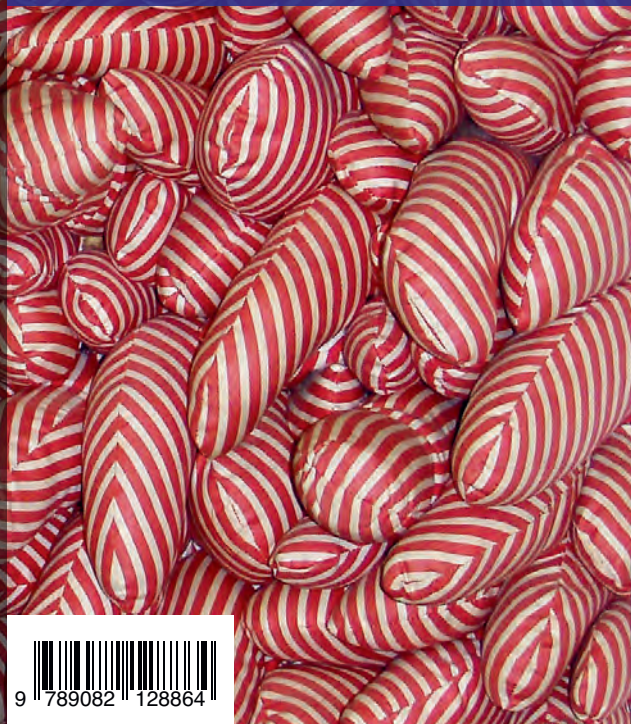
10 https://www.bestverzorgdeboeken.nl/nl/current/selectie/?book_id=575&edition_id=14 (bezoekt 14 april 2017).

11 De riso-techniek is een moderne versie van de stenciltechniek die vroeger vaak gebruikt werd op scholen en kantoren. Een typische eigenschap van deze techniek is de imperfectie die kan optreden door verschuiving van het papier bij meerkleurendruk.

studies in textiel

Kunst en Textiel. Textiel als medium in de kunst is de afgelopen jaren in een aantal grote internationale tentoonstellingen uitgelicht en zeer positief ontvangen. Beeldende kunst en textielkunst waren lange tijd gescheiden circuits, net zoals de domeinen van het ambacht en de kunsten. Hoewel in de jaren 1960 de emancipatie van textiel tot volwaardig artistiek medium plaatsvond, bleven kunstenaars die vanuit de *fibre arts* textiel werk maakten eerder in de marge. Impliceert de actuele belangstelling voor de betekenis van textiel in de kunst van de twintigste en eenentwintigste eeuw dat het tij keert?

9 789082 128864